

Filozoficzne podstawy składni

Mieszko Tałasiewicz
Uniwersytet Warszawski

Celem wykładu jest przedstawienie nowego kryterium rozróżnienia podmiotu i predykatu. Rozróżnienie to jest kluczowe dla konstrukcji wiarygodnej logiki języka naturalnego i dla rozjaśnienia wielu ważnych kwestii w filozofii języka. Najpierw przedstawię problem w perspektywie, jakiej dostarczają relewantne publikacje Petera F. Strawsona od *On Referring* aż do *Subject and Predicate in Logic and Grammar*. Następnie wyjaśnię trudności, z jakimi borykał się Strawson, i pokażę, dlaczego jego koncepcja nie jest satysfakcjonująca. Na takim tle przedstawię właściwe kryterium, które przewycięża trudności napotkane przez Strawsona i pozwala opisać szerokie spektrum zjawisk językowych w jednolity, zorganizowany sposób. Jednym z pojęć, które dzięki proponowanemu kryterium zyskują nowe (*nb.* niezbyt korzystne) oświetlenie, jest pojęcie ‘terminu jednostkowego’ (*singular term*). Podstawą proponowanego kryterium jest pochodząca od Fregego idea funktorowości i pochodząca od Husserla idea podwójnej intencjonalności. Pokażę, że połączenie tych idei – implicite dokonane przez Ajdukiewicza – jest nietrywialne: zbudowane na ich podstawie kryterium odsłania filozoficzne podstawy gramatyki kategorialnej i umożliwia krytyczną ewaluację formalnych ‘udogodnień’, którymi ta gramatyka obrosła; przedstawia ją jednocześnie jako gramatykę wyróżnioną, opisującą niezbywalne elementy struktury logicznej języka naturalnego.

Słowa kluczowe

podmiot, predykat, termin jednostkowy, Strawson, Frege, Husserl, Ajdukiewicz, gramatyka kategorialna